Korona tarjoaa kehitysloikan digitaalisille alustoille

23.3.2020

Suomi on tällä hetkellä poikkeustilanteessa. Kiinasta peräisin oleva koronavirus kehittyi maailmanlaajuiseksi pandemiaksi, mikä johti valmiuslain käyttöönottoon Suomessa. Ihmisten sosiaalista kanssakäymistä on rajoitettu, ja maan rajat on laitettu kiinni taudin leviämisen estämiseksi. Kriisi on vakavin sitten sotien, ja suurin osa meistä ei ole kokenut vastaavaa ennen.

Kaikesta huolimatta poikkeustilanteessa turvataan yhteiskunnan toiminta. Monet ovat alkaneet soveltaa erilaisia toimintamalleja. Kun ihmisten välisiä fyysisiä kontakteja vältetään, yhteyksiä ylläpidetään etäyhteyksillä Internetin välityksellä. Käytössä ovat nyt mm. Skype, Microsoft Teams, Hangout, WhatsApp, Some-kanavat ja niin edelleen. Tästä huolimatta monia tapahtumia ja tilaisuuksia on peruutettu. Kun fyysisiä tapaamisia vältellään, peruutusten välttämiseksi on keksitty uusia ja raikkaita toimintamalleja. Etäyhteydet ovat ajan kuva: Seminaarikahvit ja -pullat jäävät nauttimatta ja piirimiehen kilometri- ja päivärahat saamatta.

Ensimmäiset virtuaaliset käsityömessut ja aurinkosähkövalmennusta Teamsissa

Olemme törmänneet poikkeustilanteen aikana uudenlaisiin ja mielenkiintoisiin tapahtumiin. Jo poikkeusajan alkuvaiheessa Facebookissa kiersi kutsu maailman ensimmäisille virtuaalisille käsityömessuille. Tapahtuma kulkee nimellä ”Kässämessut netissä 27.-29.3.2020” ja idean takana on useita käsityöalan yrittäjiä. Idea sai alkunsa siitä, että yrittäjät olivat turhautuneet Turun käsityömessujen peruuntumisesta koronan takia. Yrittäjät päättivät ottaa ohjat omiin käsiinsä, ja messut siirrettiin nettiin. Poikkeustilanteessa markkinointikin on erilaista: Tilaisuutta mainostetaan Facebook-ryhmässä erityisesti sillä, että kahvijonot ovat messuilla lyhyet, mikä pitää varmasti paikkansa!

Myös SeAMKissa on jouduttu siirtymään etäopetukseen ja erilaisia hanketilaisuuksia järjestetään digitaalisesti. Esimerkiksi Maaseuturahaston ja yksityisten rahoittamassa HYBE-hankkeessa yrityksille suunnatut aurinkoenergiavalmennukset tullaan järjestämään Microsoft Teams -ympäristössä huhtikuussa. Hankkeiden tulee poikkeustilanteessa mennä eteenpäin mahdollisuuksien mukaan. Tilaisuutta on markkinoitu LinkedInin kautta ja ilmoittautuneita on tullut mukaan myös sähköpostimarkkinoinnin kautta. Saammekin tilanteessa hyviä kokemuksia poikkeustilanteista, ja pääsemme testaamaan etäyhteyksien toimivuutta hanketilaisuuksien järjestämisessä. Odotamme myös rahoittajan ohjeistusta siitä, miten ihmisten osallistuminen todennetaan tällaisissa tilaisuuksissa.

Joustavuutta tarvitaan

Etäyhteyksissäkin voi olla haasteita. Joskus voidaan helposti edetä järjestelmä eikä asia edellä. Parhaillaan peruskoulut ovat siirtymässä etäopetukseen koronan takia. Osa kouluista on kaatanut kodin ja vanhempien syliin tietojärjestelmiä, jotka eivät aina toimi alaikäisten lasten tietokoneissa estojen ja vahvan tietoturvan takia. Erilaiset tietojärjestelmät tulisikin aika ajoin testata mahdollisten poikkeusolojen varalta. Järjestelmien yllättävä kuormittuminen ja toimimattomuus voivatkin tulla täytenä yllätyksenä. Onkin hyvä kysyä, kumpi on tärkeämpää koulutehtävien tekeminen ja lasten oppiminen vai oppimisalustat? Sama koskee myös korkeakouluja.

Ylimääräinen säätö voi vaikeuttaa monen etätöitä tai -opiskelua tekevän vanhemman arkea. Tarvitaan tietyissä asioissa myös joustavuutta, kun kuormittuneita ihmisiä tulisi säästää mahdolliselta digistressiltä valmiiksi vaikeissa poikkeusoloissa. Täytyy kuitenkin muistaa, että Suomen hallituksen ja viranomaisten ohjeita kuuluu noudattaa, jottei koronavirus leviä.

Kiertotalous tukee digitaalisia alustoja

Poikkeusoloissa voi olla jotain hyvääkin. Tilanteessa on ollut pakko kokeilla uusia toimintatapoja yhteydenpitoon. Poikkeustilanteella voi olla myös positiivisia ympäristövaikutuksia, ja tällaisten digitaalisten palvelualustojen käyttöä tukevat kiertotalouden periaatteet. Etäyhteyksillä voidaan vähentää esimerkiksi liikenteen hiilidioksidipäästöjä, ja työn tehokkuus voi lisääntyä. Kriisialueilla Kiinassa ja Italiassa todettiin esimerkiksi ilmansaasteiden vähentyneen huomattavasti. Toki yhteiskunnan perustoiminta tulee varmistaa, ja esimerkiksi elintarvike- ja jätehuolto pitää hoitaa. Poikkeustilanne voikin nopeuttaa kiertotalouden periaatteiden käyttöönottoa ja resurssitehokkuutta, vaikka tilanne jäisikin väliaikaiseksi. Pakko saa meidät muuttamaan toimintatapoja. Vanhan kansan sanoin: Hätä keinot keksii.

Kari Laasasenaho, SeAMK Ruoka
Risto Lauhanen, SeAMK Ruoka